

більший вплив мають негативні температури зимового та ранньовесняного періодів.

Для *H. flava* L. характерний менший за тривалістю період льоту з піком чисельності, який співпадає з фенофазою «масового цвітіння» сливи.

На початок і динаміку льоту трачів значний вплив мають температурні погодні умови зимового та весняного періодів, які слід враховувати при розробці інтегрованих систем захисту сливи від сливових пильщиків.

УДК 632.913

К. Б. Сухомлін¹, д-р. біол. наук, проф., **Є. А. Лихач²**,
А. В. Суворова², **М. О. Зінченко¹**, канд. біол. наук,
О. П. Зінченко¹, канд. біол. наук, доцент

1. Волинський національний університет імені Лесі Українки,

2. ДУ «Волинська обласна фітосанітарна лабораторія»

ПОШИРЕННЯ ЗАХІДНОГО КУКУРУДЗЯНОГО ЖУКА *DIABROTICA VIRGIFERA VIRGIFERA* (COLEOPTERA: CHRYSOMELIDAE) НА ТЕРИТОРІЇ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Diabrotica virgifera virgifera LeConte, 1858 – шкідник кукурудзи (*Zea mays*), який завдає значної шкоди корінню і призводить до втрат врожаю. Батьківщиною діабротики є Північна Америка, але сьогодні вид має Голарктичне поширення [1], віднесений до карантинних об'єктів у Європі [4].

Вперше в Україні цей шкідник був зареєстрований у 2005 році у Закарпатті. Станом на 01.01.2019 року шкідник розповсюджений в 15 областях, 120 районах, 779 населених пунктах на загальній площі 108139,16 га [1]. Є відомості про те, що шкідник поширюється зі швидкістю 40–50 км на схід щороку [2], тому прогнозується збільшення площі в результаті виявлення нових осередків. Відповідно, необхідно здійснювати комплекс карантинних заходів щодо цього шкідника із застосуванням певних обмежень та дотримання сівозмін (рекомендовано висівати багаторічні трави), в яких кукурудза поверталась би на своє місце не раніше 3-х років.

Матеріалом для дослідження були збори ДУ «Волинська обласна фітосанітарна лабораторія» проведені з 2017 до 2023 років на території

усіх районів Волинської області та збори 2018–2023 рр. проведені співробітниками кафедри зоології Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Моніторинг проводили стандартними методами: маршрутних обстежень та за допомогою синтетичних статевих феромонів у посівах кукурудзи [3, 4]. Осередки захворювання виявляли за допомогою наземно-візуального обстеження посадок кукурудзи, зокрема, огляду кореневої системи та листової поверхні ослаблених рослин кукурудзи. Яйця виявляли методом флотації і подальшого перегляду під стереомікроскопом МБС 10 при аналізі ґрунтових зразків, узятих на відстані близько 10 см від основи рослини; личинок виявляли у ґрунті в місцях зростання ушкоджених, пожовклих рослин з травня до початку серпня; жуків виявляли з кінця червня до середини жовтня візуально на рослинах кукурудзи; крім того пошук імаго проводився і на рослинах поблизу поля з кукурудзою.

Аналіз результатів дослідження. Вперше на Волині *D. virgifera virgifera* був відмічений в 2017 р. на території Турійського, Старовижівського, Ратнівського, Ковельського, Володимир-Волинського, Іваничівського та Луцького районів. Загальна площа ураження становила 330 га. У 2018 році шкідник був зареєстрований на території Локачинського, Горохівського та Любешівського районів.

Сьогодні, за повідомленням ДУ «Волинська обласна фітосанітарна лабораторія», осередки цього шкідника зареєстровані в усіх 4 районах, 14 населених пунктах на площі 469,93 га (табл. 1).

Таблиця 1. Поширення західного кукурудзяного жука *Diabrotica virgifera virgifera* у Волинській області

П/п	Адміністративний район області	2018–2019			2022–2023		
		Площа зараження, га			Площа зараження, га		
		Присадибних ділянок	Господарств всіх форм власності	Разом	Присадибних ділянок	Господарств всіх форм власності	Разом
	Володимирський	0,00	128,94	128,94	0,00	128,94	128,94
	Луцький	0,00	127,00	127,00	0,00	151,00	151,00
	Ковельський	5,00	145,00	150,00	5,00	184,69	189,69
	Камінь-Каширський	0,30	0,00	0,30	0,00	0,298	0,298
	Разом	5,30	400,94	406,24	5,00	494,92	469,93

Найбільші площі зараження відзначені у Ковельському, Володимирському та Луцькому районах. Низький рівень ушкодження має Камінь-Каширський район. У період дослідження при проведенні обстежень зі встановлення фітосанітарного стану області виявлено нові осередки карантинного організму – західного кукурудзяного жука на площі 134,93 га. Аналіз динаміки поширення західного кукурудзяного жука (рис. 1) за вісім років, які шкідник реєструється в межах області, відзначається збільшення площ ураження у Волинській області на 134,93 га. Лінійна лінія тренду також підтверджує тенденцію до збільшення площ області, заселених цим небезпечним шкідником. Величина достовірності апроксимації становить 1,0, тому згладжування можна вважати достовірним.

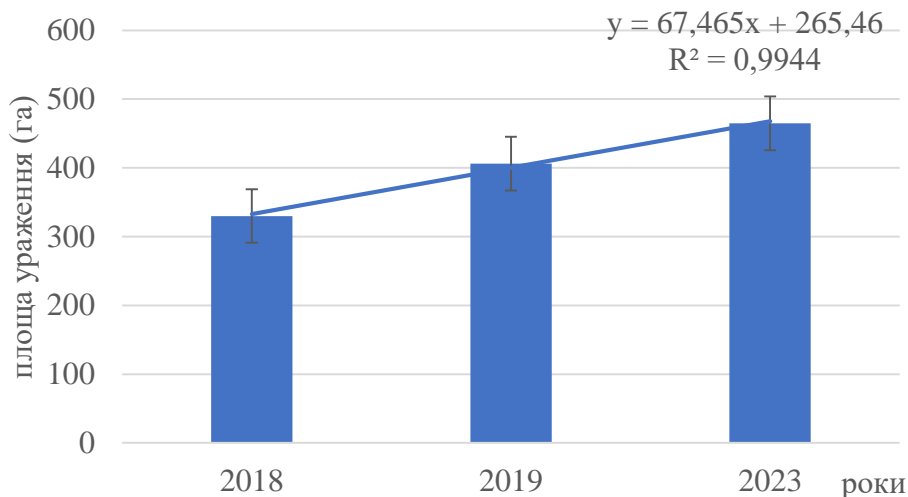

Рис. 1. Динаміка поширення західного кукурудзяного жука у Волинській області за 2018–2023 рр. (площа у га), - - лінійна лінія тренду

Запроваджено карантинний режим в наступних районах: у Володимирському районі на площі 23,94 га; у Ковельському районі на площі 5 га; у Луцькому районі на площі 47 га; у Камінь-Каширському районі на площі 0,298 га.

Виявлення *D. virgifera virgifera* на території Волинської області потребує застосування необхідних заходів з ліквідації осередків, згідно з існуючим фітосанітарним законодавством.

Висновки. За роки поширення діабротики в межах Волинської області осередки цього шкідника зареєстровані на всій території, 14 населених пунктах на площі 464,93 га. Найбільша площа зараження

(150 га) відзначена у Ковельському районі, найменша – у Камінь-Каширському (0,286 га).

Посилання:

1. Західний кукурудзяний жук (*Diabrotica virgifera virgifera* Le Conte) – небезпека для вітчизняних виробників кукурудзи. Департамент фітосанітарної безпеки, контролю в сфері насінництва та розсадництва Держпродспоживслужби 12.11.2018. URL: <http://www.consumer.gov.ua/Pictures/Files/Editor/document/фіто/карантинні%20організми/Західний%20кукурудзяний%20жук.pdf> (дата звернення Вер 24. 2024).

2. Західний кукурудзяний жук (*Diabrotica virgifera virgifera* Le Conte). Департамент фітосанітарної безпеки, контролю в сфері насінництва та розсадництва Держпродспоживслужби 16.09.2022. URL: <https://dpssko.gov.ua/blog/2022/08/16/західний-кукурудзяний-жук-diabrotica-virgifera-virgifera-le-conte/> (дата звернення Вер 24. 2024).

3. Ющук, Т. Д.; Мельник, П. О. *Методичні вказівки по виявленню кукурудзяного кореневого жука та заходи боротьби*. Чернівці, 2006.

4. Пилипенко, Л. А.; Константинова, Н. А. Фитосанитарный контроль западного кукурузного жука в странах ЕС и в Украине. *Защита и карантин растений*. 2009. 7. С. 29–33.

УДК 632.76(477.41)

Н. В. Тарнавський, магістр, **Л. М. Бондарева**, канд. с-г. наук,
доцент, **М. В. Бондарева**, магістр

*Національний університет біоресурсів і природокористування
України*

НОВА ЗНАХІДКА ЗАХІДНОГО КУКУРУДЗЯНОГО ЖУКА (*DIABROTICA VIRGIFERA VIRGIFERA* LECONTE) В КИЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Західний кукурудзяний жук (*Diabrotica virgifera virgifera* LeConte, 1858) – небезпечний карантинний організм з родини листоїдів (*Chrysomelidae*), що становить серйозну загрозу для посівів кукурудзи різного сільськогосподарського призначення. Шкоду спричиняють як дорослі комахи, так і їх личинки. Личинки жука за кормовою спеціалізацією належать до обмежених олігофагів, що живляться на 22-х рослинах з родини злакових (*Poaceae*) [3]. Личинкова стадія західного кукурудзяного жука (ЗКЖ) мешкає в ґрунті та пошкоджує кореневу систему кукурудзи, погіршуючи всмоктування води і поживних речовин, і як наслідок, рослини значно відстають у рості та